

Cum să-i citim pe Sfinții Părinți

Sf. Serafim Rose,
icoană

În secolul prezent, interesul manifestat pentru Filocalie și Sfinții Părinți a înregistrat o creștere semnificativă. Au început să fie studiați în special Părinții trăitori la sfârșitul epocii patristice sau bizantine, precum Sfântul Simeon Noul Teolog, Sfântul Grigorie Sinaitul sau Sfântul Grigorie Palama, iar câteva din scrierile lor au fost traduse și tipărite în engleză sau în alte limbi apusene. S-ar putea spune chiar că în unele cercuri academice și în Seminarii ei “au ajuns la modă”, făcând un contrast izbitor cu secolul XIX când, în cele mai multe Academii teologice ei nu erau deloc “la modă” (fiind la antipod față de cele mai bune mănăstiri care i-au cinstit ca sfinți, trăind prin scrierile lor).

Dar această stare se arată ca o mare primejdie pe care trebuie să o accentuăm în lucrarea noastră. Faptul de „a fi la modă” cele mai profunde scrieri duhovnicești nu este nicidecum un lucru bun. Ba chiar, este mult mai bine ca numele acestor Părinți să rămână cu totul necunoscute decât să intre în preocupările unor cărturari raționaliști și ale unor “converțiți nebuni”, care nu se aleg din ele cu nici un folos duhovnicesc, ci

doar își sporesc nesăbuita lor mândrie, închipuindu-și că ei “cunosc mai multe” despre Sfinții Părinți decât oricine altcineva, sau – chiar mai rău – încearcă să urmeze povățuirile duhovnicești din acele scrieri fără o pregătire suficientă și fără o călăuzire duhovnicească.

Fără îndoială că toate acestea nu trebuie să-l facă pe iubitorul de adevăr să abandoneze citirea Sfinților Părinți; Doamne ferește! ci implică faptul că noi toți – dascăli, călugări sau simpli laici – trebuie să ne apropiem de acești Părinți cu frică de Dumnezeu, cu smerenie și cu o mare neîncredere în propria noastră judecată și înțelepciune.

Trebuie să ne apropiem de ei pentru a învăța și trebuie să recunoaștem că pentru aceasta avem nevoie în primul rând de un învățător. Iar învățătorii există cu adevărat: în vremea noastră, când purtătorii-de-Dumnezeu Părinți au dispărut, învățătorii noștri trebuie să fie aceia care, fiind temporal mai apropiați de noi, ne-au arătat exact cum să citim – și cum să nu citim – scrierile ortodoxe despre viața duhovnicească.

Dacă însuși Sfântul Bătrân Paisie Velicickovski [de la Neamț, n.tr.], alcătuitorul primei versiuni a Filocaliei slavonești, a fost “cuprins de frică” la aflarea veștii că asemenea cărți urmau să fie tipărite, nemaifiind nevoie să circule sub formă de manuscris prin cele câteva mănăstiri, atunci, cu atât mai mult noi trebuie să ne apropiem de ele cu frică, dar înțelegând și pricina acestei frici, ca nu cumva să vină peste noi necazurile duhovnicești pe care el le anticipase.

Sfântul Paisie, în scrisoarea sa către Arhimandritul Teodosie de la schitul Sfântului

Sofronie, scria: “Vă fac cunoscut duhovnicește, Sfinției voastre, că prin scoaterea la tipar a cărților Sfinților Părinți, atât a celor elino-grecești, cât și a celor de limbă slavonă, și de bucurie, și de teamă sunt cuprins. De bucurie, pentru că întru cea mai de pe urmă uitare nu vor mai fi de acum date. De teamă însă, mi-e frică și mă cutremur, ca nu cumva îndeobște, nu numai călugărilor, ci și tuturor creștinilor pravoslavnic, ca un lucru de vânzare fiind propuse, încă și cu alte cărți, să nu le urmeze din ele nehibzuite ispite celor începători, fără povățuirea iscușitorilor făcători ai rugăciunii minții. Iar din pricina ispitei, să nu urmeze cumva defăimare de la deșerții de minte asupra acestui sfânt și neprihănit lucru de prea mulți și mari din sfinți părinți mărturisit (...) ca să nu le urmeze nehibzuiților ispită, iar din ispită defăimare, din defăimare încă și îndoială pentru învățătura purtătorilor -de- Dumnezeu Părinților noștri”.